

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2011/65/UE w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym”

[COM(2017) 38 final – 2017/0013 (COD)]

(2017/C 345/18)

Sprawozdawca: **Brian CURTIS**

Wniosek o konsultację	Rada, 20.2.2017 Parlament Europejski, 1.2.2017
Podstawa prawna	Art. 114 i 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	15.6.2017
Data przyjęcia na sesji plenarnej	5.7.2017
Sesja plenarna nr	526
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	139/0/4

1. Wnioski i zalecenia

- 1.1. EKES sądzi, że zmiana tej dyrektywy pojawia się we właściwym czasie i jest konieczna w celu uniknięcia barier w handlu i zakłóceń konkurencji w UE.
- 1.2. EKES odnotowuje, że miały miejsce szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi stronami oraz przeprowadzono ocenę skutków, a wyniki tych działań znalazły odzwierciedlenie we wniosku Komisji.
- 1.3. EKES popiera wyłączenie organów piszczalkowych z zakresu stosowania dyrektywy z przyczyn ekonomicznych oraz kulturowych, co wedle szacunków pomoże uniknąć utraty do 90 % miejsc pracy w sektorze i rocznej straty do 65 mln EUR do 2025 r.
- 1.4. EKES popiera wyłączenie z zakresu dyrektywy maszyn jezdnych z napędem trakcyjnym nieporuszających się po drogach. Wspomoże to rozwój przemysłu w tym sektorze poprzez wyeliminowanie zakłóceń w traktowaniu maszyn.
- 1.5. EKES uważa, że sama dyrektywa nie wystarczy do osiągnięcia najważniejszego priorytetu w hierarchii postępowania z odpadami, jakim jest zapobieganie powstawaniu odpadów. EKES zaleca, by z myślą o osiągnięciu tych celów postawić na łączne wykorzystanie dyrektywy RoHS wraz z dyrektywą w sprawie ekoprojektu i dyrektywą w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE).

2. Uwagi ogólne

2.1. Przyczyny i cele wniosku

2.1.1. Dyrektywa 2011/65/UE (zwana dalej dyrektywą RoHS 2) określa przepisy dotyczące ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (EEE). Przepisy dyrektywy RoHS 2 stosuje się w odniesieniu do całego EEE wprowadzanego do obrotu w UE bez względu na to, czy jest produkowany w UE, czy w państwach trzecich. Dyrektywa RoHS 2 ma wpływ głównie na producentów przemysłowych, importerów i dystrybutorów EEE oraz nabywców EEE.

2.1.2. W dyrektywie RoHS 2 odniesiono się do zapobiegania powstawaniu odpadów, które jest priorytetem w hierarchii postępowania z odpadami. Zapobieganie powstawaniu odpadów obejmuje działania mające na celu zmniejszenie zawartości substancji szkodliwych w materiałach i produktach. Zmniejszenie ilości substancji niebezpiecznych w używanym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym ma korzystny wpływ na gospodarowanie odpadami. Przyczynia się również do promowania ponownego użycia i recyklingu używanych materiałów, co wspiera gospodarkę o obiegu zamkniętym.

2.1.3. Dyrektywa RoHS 2 jest niezbędna, by zapobiegać powstawaniu barier handlowych i zakłócaniu konkurencji w UE, co może mieć miejsce w przypadku różnic w przepisach lub środkach administracyjnych służących ograniczeniu stosowania niebezpiecznych substancji w EEE w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto dyrektywa RoHS 2 przyczynia się do ochrony zdrowia ludzi oraz do racjonalnego ekologicznie odzysku i usuwania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

2.1.4. Dyrektywa RoHS 2 jest przekształceniem wcześniejszej dyrektywy w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym 2002/95/WE (zwanej dyrektywą dalej RoHS 1). Obie dyrektywy RoHS przyczyniły się do zmniejszenia ilości niebezpiecznych materiałów na całym świecie: szereg krajów, w tym Chiny, Korea i USA, wprowadziły przepisy podobne do dyrektyw RoHS. W dyrektywie RoHS 2 wprowadzono nowe definicje i poszerzono zakres jej stosowania tak, by obejmował on wyroby medyczne oraz przyrządy do nadzoru i kontroli. Ocena skutków tych przepisów została przeprowadzona w ramach wniosku Komisji z 2008 r. W dyrektywie RoHS 2 wprowadzono jednak również kolejne zmiany: „otwarty zakres stosowania” dzięki nowej kategorii 11: „Inne EEE nieobjęte żadną z innych kategorii”. Dzięki tym zmianom przedmiotowa dyrektywa ma zastosowanie do całego EEE (oprócz sprzętu, który jest wyraźnie wyłączony z zakresu jej stosowania) i umożliwia szerszą interpretację EEE w oparciu o nową definicję uzależnienia od elektryczności. Podczas wprowadzania przepisów dotyczących „otwartego zakresu stosowania” w ramach dyrektywy RoHS 2 nie przeprowadzono ich szczególnej oceny.

2.1.5. Komisja jest upoważniona do zbadania, czy konieczne jest wniesienie poprawek do zakresu stosowania dyrektywy w odniesieniu do otwartego zakresu stosowania wprowadzonego w wersji przekształconej z 2011 r. Komisja przeprowadziła wspomnianą ocenę i zidentyfikowała szereg problemów związanych z zakresem stosowania dyrektywy RoHS 2, które należy rozwiązać, aby uniknąć niezamierzonych skutków tego prawodawstwa. W przypadku braku wniosku Komisji po dniu 22 lipca 2019 r. pojawiłyby się następujące problemy:

- zakaz prowadzenia operacji na rynku wtórnym (tj. odsprzedaż, rynek towarów używanych) na EEE nowo objętym zakresem stosowania; oznacza to wstrzymanie tych operacji,
- brak możliwości naprawy z wykorzystaniem części zamiennych EEE nowo objętego zakresem stosowania i wprowadzonego zgodnie z prawem do obrotu przed tym terminem,
- odmienne (powodujące zakłócenia) traktowanie maszyn jezdnych nieporuszających się po drogach zasilanych przewodowo w porównaniu z prawie identycznymi maszynami z napędem na baterie lub napędem silnikowym (obecnie wykluczonymi z zakresu stosowania dyrektyw RoHS),
- faktyczny zakaz wprowadzania do obrotu w UE organów piszczalkowych (niezgodnych z dyrektywami RoHS ze względu na ołów, którego używa się do produkcji pożądaných dźwięków).

Cztery powyższe problemy mogą wywierać wpływ na rynek UE, producentów i obywateli oraz negatywny wpływ na gospodarkę, środowisko, społeczeństwo i kulturę.

W omawianym wniosku Komisji odniesiono się zatem do kwestii związanych z zakresem stosowania, których nie da się rozwiązać przez zastąpienie substancji albo przez objęcie wyłączeniem i opracowanie wytycznych, na przykład w odniesieniu do szczególnych grup produktów wykazujących stały problem ze zgodnością lub przypadków, gdy przepisy dotyczące zakresu stosowania powodują zakłócenia na rynku, a mianowicie:

- operacje na rynku wtórnym EEE objęte zakresem stosowania dyrektywy RoHS 2, ale nieobjęte zakresem stosowania dyrektywy RoHS 1,
- części zamienne EEE objęte zakresem stosowania dyrektywy RoHS 2, ale nieobjęte zakresem stosowania dyrektywy RoHS 1,
- maszyny jezdne z napędem trakcyjnym nieporuszające się po drogach zasilane przewodowo,
- organy piszczalkowe.

We wniosku uwzględniono również wnioski wyciągnięte z wdrażania dyrektywy RoHS 2 wraz z jej ogólnymi celami i wymogami w zakresie przejrzystości prawnej.

2.2. Ocena skutków

2.2.1. W sprawozdaniu z oceny skutków Komisja stwierdziła, że przywrócenie rynku wtórnego i zwiększenie dostępności części zamiennych do niektórego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (EEE) będzie miało następujące pozytywne skutki:

- obniżenie kosztów i zmniejszenie obciążenia administracyjnego zarówno dla przedsiębiorstw, w tym MŚP, jak i dla organów publicznych,
- dodatkowe możliwości rynkowe dla sektora napraw i sprzedaży na rynku wtórnym,
- pozytywny wpływ społeczny, w tym na szpitale unijne, co pomogłoby zaoszczędzić około 170 mln EUR po 2019 r. ze względu na zachowanie możliwości odsprzedania i zakupu używanych wyrobów medycznych,
- korzyści dla środowiska pod względem zmniejszonego całkowitego wytwarzania odpadów: możliwość długotrwałego korzystania z EEE odroczy koniec jego cyklu życiowego i unieszkodliwianie odpadów, tym samym opóźniając wytwarzanie odpadów niebezpiecznych (WEEE). W większości przypadków wpływ na środowisko w wyniku produkowania dodatkowych części zamiennych jest marginalny w porównaniu z korzyściami wynikającymi z utrzymania w użytkowaniu całego sprzętu. Środek ten zapobiegnie powstawaniu ponad 3 000 ton odpadów niebezpiecznych rocznie w UE, a tym samym wspomogłoby inicjatywę dotyczącą gospodarki o obiegu zamkniętym. Dłuższy czas wykorzystywania EEE przyniesie także dodatkowe oszczędności w zakresie energii i surowców.

3. Spójność z obowiązującymi przepisami

3.1. Poruszając kwestie operacji na rynku wtórnym, wniosek ma na celu przywrócenie pełnej spójności dyrektywy RoHS 2 z ogólnymi zasadami prawodawstwa UE dotyczącego produktów.

3.2. Zgodnie z dyrektywą RoHS 2 dopuszcza się, aby EEE nieobjęty zakresem stosowania dyrektywy RoHS 1, który nie spełnia wymagań dyrektywy RoHS 2, był nadal dostępny na rynku do dnia 22 lipca 2019 r. Po tym dniu zarówno pierwsze wprowadzenie niezgodnego z przepisami EEE na rynek, jak i operacje na rynku wtórnym (np. powtórna sprzedaż) dotyczące takiego EEE będą jednak zakazane. EEE, którego dotyczy wspomniane wstrzymanie operacji na rynku wtórnym, obejmuje wyroby medyczne, przyrządy do nadzoru i kontroli oraz inny EEE nowo objęty zakresem stosowania. Ta bariera dla operacji na rynku wtórnym nie jest spójna z ogólną harmonizacją prawodawstwa UE dotyczącego produktów. W związku z tym Komisja proponuje, by usunąć zapis o wstrzymaniu operacji na rynku wtórnym.

3.3. W dyrektywie RoHS 2 przewidziano wyjątek (od ogólnego ograniczenia substancji) w odniesieniu do przewodów i części zamiennych służących do naprawy lub ponownego użycia, aktualizacji funkcjonalności lub zwiększenia możliwości grup EEE stopniowo wchodzących w zakres stosowania tej dyrektywy. EEE nowo objęty zakresem stosowania niebędący wyrobami medycznymi ani przyrządami do nadzoru i kontroli nie został jednak ujęty w wykazie. Prowadzi to do niemożliwości wykorzystania części zamiennych po dniu 22 lipca 2019 r. oraz do nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu. Komisja proponuje zatem wprowadzenie szczególnego przepisu wyłączającego części zamienne z ograniczenia substancji, aby w dowolnym czasie umożliwić naprawę wszelkiego EEE objętego zakresem stosowania dyrektywy RoHS 2, który został wprowadzony do obrotu w UE.

3.4. W dyrektywie RoHS 2 wymieniono 10 szczególnych rodzajów sprzętu wyłączonego z przepisów dotyczących „otwartego zakresu stosowania”. Jeden rodzaj wykluczonego sprzętu („maszyna jezdna nieporuszająca się po drogach, udostępniana wyłącznie do użytku profesjonalnego”) obejmuje tylko maszyny z pokładowym źródłem zasilania. Przepis ten prowadzi do sytuacji, w której identyczne pod pozostałymi względami rodzaje maszyn podlegają dwóm różnym systemom regulacyjnym wyłącznie z powodu innego rodzaju źródła zasilania (pokładowego lub zewnętrznego). Komisja proponuje zmianę definicji „maszyny jezdnej nieporuszającej się po drogach udostępnianej wyłącznie do użytku profesjonalnego”, tak aby definicja ta obejmowała również maszyny z napędem trakcyjnym.

3.5. Komisja proponuje również, aby dodać organy puszczalkowe do listy sprzętu wyłączonego z zakresu stosowania w związku z brakiem możliwości ich zastąpienia.

3.6. Zgodnie z dyrektywą RoHS 2 należy określić czas obowiązywania wyłączeń w zakresie ograniczenia substancji.

3.7. Chociaż w art. 5 ust. 5 nie wskazano konkretnego terminu wydania przez Komisję decyzji w sprawie wniosków dotyczących nowych wyłączeń, termin przeznaczony na wydanie przez Komisję decyzji w sprawie wniosków o przedłużenie wyłączenia upływa najpóźniej na 6 miesięcy przed wygaśnięciem danego wyłączenia, co w praktyce okazało się niewykonalne. W połączeniu z wymogiem, zgodnie z którym wniosek o przedłużenie należy złożyć nie później

niż 18 miesięcy przed wygaśnięciem danego wyłączenia, termin ten zmusza Komisję do podjęcia decyzji w sprawie wniosków o przedłużenie obowiązujących wyłączeń w ciągu dwunastu miesięcy od złożenia wniosku, chyba że szczególne okoliczności uzasadniają inny termin. Dotrzymanie tego terminu jest w praktyce niewykonalne z powodu szeregu obowiązkowych etapów procedury niezbędnych do przeprowadzenia oceny wniosku o przedłużenie. W związku z tym przepis określający ramy czasowe przewidziane na podjęcie przez Komisję decyzji w sprawie wniosku o przedłużenie wyłączeń powinien zostać usunięty.

4. Spójność z polityką UE w innych obszarach

4.1. Zmiany objęte omawianym wnioskiem nie zmieniają podstawowego podejścia realizowanego w ramach dyrektywy RoHS 2 ani jej spójności z innym prawodawstwem. Dyrektywa RoHS 2 i rozporządzenie w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) są spójne pod względem interakcji politycznej.

4.2. Dyrektywa RoHS 2 jest również spójna z innym prawodawstwem dotyczącym produktów, takim jak dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji. Inne prawodawstwo UE może zawierać niezależne zobowiązania w odniesieniu do fazy użytkowania EEE, jednak nie pokrywają się one z wymogami dyrektywy RoHS 2.

Bruksela, dnia 5 lipca 2017 r.

Georges DASSIS
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
